

ЗАДРУЖНОТО ВЛАДѢНЕ И РАБОТЕНЕ ВЪ БЪЛГАРИЯ.

[Отъ Периодическо списание, кн. XXVIII—XXX. 1839].

„Това, което днесъ наричатъ организация на труда, добръ разбрано, е задачата на цѣлото бждеше за всички ония, които претендиратъ да управляватъ свѣта“. Тия думи, казани отъ единъ великъ английски мислителъ, Томасъ Карлайлъ¹, бѣха вѣрни прѣди четиридесетъ и петъ години, вѣрни сж и днесъ. И тогава, когато чартизмътъ вълнуваше цѣла Англия, и сега, когато социализмътъ обезпокоява цѣлъ свѣтъ, хора учени, хора умни, хора добри, се опитваха и се опитватъ да рѣшатъ тая велика задача, се мжчиха, и се мжчатъ да дадатъ такава организация на труда, щото тоя Божи свѣтъ да доставя необходимия залъкъ хлѣбъ и нужния кжсъ дреха не само на хилядитѣ, които владѣятъ и добруватъ, но и на милионитѣ, които чернѣятъ и робуватъ. За жалость, тия опити и тия мжки сж далечъ отъ да сж се увѣнчали още съ практиченъ успѣхъ. Ученитѣ, умнитѣ и добритѣ, които сж се посвѣтили на тѣхъ, сж писали много, но сж свѣршили малко. Старали сж се да докажатъ, че сж намѣрили разковничето, а сж доказали само, че никакъ не могатъ да се съгласятъ, какво е това разковниче, и дѣ трѣбва да се дири то. Тѣ въ всичко сж разногласни; въ едно само на послѣдно, като че сж съгласни. Тѣ почти всички² взеха да мислятъ, че сдружаванията, че асоциациитѣ между капиталисти и работници ще могатъ, ако не да рѣшатъ, то поне да помогнатъ за рѣшението на мжчния въпросъ по организацията на труда. Но въ всѣкой случай рѣшенъ въпросътъ още не е. Той се из-

¹ Past and Present. By Thomas Carlyle. Book. IV, Chap. XII.

² Познати сж симпатиитѣ на социалиститѣ за сдружаванията. Но не по-малко очаровани отъ тѣхъ сж и анти-социалиститѣ. Четете на-примѣръ, дългата тирада въ тѣхна полза на Paul Leroy-Beaulieu, въ послѣдната му книга, le Collectivisme.